

ΣΠΗΛΑΙΟ ΚΟΥΤΟΥΚΙ
ΠΑΙΑΝΙΑΣ
ΚΟΥΤΟΥΚΙ CAVE
IN ΡΑΙΑΝΙΑ

ΑΤΤΙΚΗ / ΑΤΤΙΚΑ

Το σπήλαιο Κουτούκι Παιανίας είναι το μεγαλύτερο γνωστό και ένα από τα ομορφότερα σπήλαια του νομού Αττικής. Βρίσκεται στις ανατολικές παρυφές του ορεινού όγκου του Υμηττού, στον Δήμο Παιανίας και σε απόλυτο υψόμετρο περίπου 510 μ. Η ανακάλυψή του έγινε τυχαία το 1926, όταν ένα κατσίκι έπεσε σε αυτό από τη φυσική του είσοδο.

Η πρώτη επίσημη κατάβαση έγινε στις 2/2/1928 από τον δημοσιογράφο Δ. Χατζόπουλο, με τη βοήθεια κατοίκων της περιοχής, ο οποίος δημοσίευσε περιγραφή του σπηλαίου στον *Ελληνικό Ταχυδρόμο* στις 10/2/1928. Η χαρτογράφησή του έγινε το 1954 από τους Ι. και Ά. Πετροχείλου, της Ελληνικής Σπηλαιολογικής Εταιρείας.

Χάρη στον πλούσιο λθωματικό του διάκοσμο, το σπήλαιο της Παιανίας έγινε αντικείμενο τουριστικού σπηλαιολογικού ενδιαφέροντος, του οποίου η εκμετάλλευση ξεκίνησε στις αρχές της δεκαετίας του 1960 από τον Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού (ΕΟΤ). Το 2000 μεταβιβάστηκε στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Πολιτισμού, και μάλιστα στην Εφορεία Παλαιοανθρωπολογίας - Σπηλαιολογίας Νοτίου Ελλάδος.

Γεωλογία - Μορφολογία

Το Κουτούκι έχει διανοιγεί μεταξύ των στρωμάτων των μεταμορφωμένων ασβεστόλιθων του Υμηττού. Τα πετρώματα του περιβάλλοντος χώρου του σπηλαίου ανήκουν στη σειρά του Κατώτερου Μαρμάρου και καταλαμβάνουν τη μεγαλύτερη επιφανειακή έκταση των ανατολικών παρυφών του Υμηττού. Όπως και τα περισσότερα σπήλαια στον κόσμο (πάνω από το 95%) το Κουτούκι οφείλει τη δημιουργία του στο υπόγειο καρστικό φαινόμενο – στη διαδικασία δηλαδή της διάλυσης του ασβεστόλιθου από το νερό, όταν αυτό περιέχει διαλυμένο διοξείδιο του άνθρακα (CO₂) – αν και στην τελική του μορφολογία συνέβαλε ο τεκτονισμός.

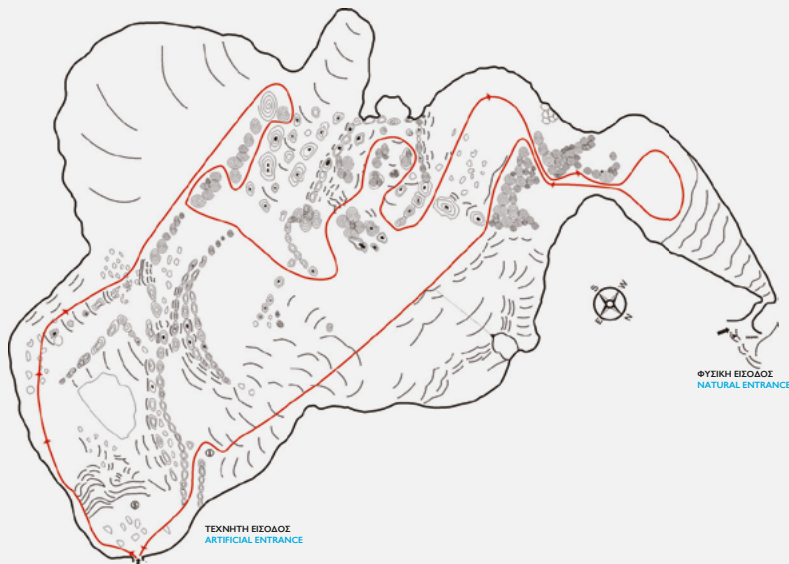
Koutouki is the largest known and one of the most beautiful caves in the Attica Prefecture. It is situated at the eastern slope of Mount Hymettos, 510 m above sea level, in the outskirts of the Municipality of Paiania. It was discovered in 1926 after the accidental fall of a goat down through its natural entrance.

It was officially visited on 2/2/1928 by the journalist D. Chatzopoulos helped by a group of inhabitants, who published a description of the cave in the magazine *Ellinikos Tachydromos* (10/2/1928). Its mapping was carried out in 1954 by I. and A. Petrochilos of the Hellenic Speleological Society.

Due to its natural beauty, the cave became a tourist site. Its development began during the early Sixties by the Hellenic Tourist Organization. In 2000 the management of the cave was handed over to the Ephorate of Paleanthropology - Speleology of Southern Greece (Hellenic Ministry of Culture).

Geology - Geomorphology

The cave has been formed within the beds of metamorphic limestone of Mount Hymettos. The surrounding bedrock belongs to the series of the Lower Marble and covers the greatest part of the eastern sides of Mount Hymettos. As it is the case with most of the caves around the world (more than 95%), the Koutouki Cave owes its creation to the carst phenomenon –

- Τουριστική διαδρομή Tourist route
- Είσοδος σπηλαίου Cave entrance
- Στύλοι Pillars
- Ύψος οροφής σε μέτρα Ceiling height (in meters)
- Σταλαγμίτες Stalagmites
- Κλίση δαπέδου Slope of the floor
- Τεμάχια βράχων Sections of fallen rock

Σύμφωνα με τα μέχρι σήμερα στοιχεία, το σπήλαιο στο παρελθόν ήταν τυφλό και μια μεγάλη κάθετη διάκλαση – ρωγμή του πετρώματος που οφείλεται σε τεκτονικά φαινόμενα – έγινε η αιτία να διανοιγεί η αρχική φυσική είσοδος στην οροφή του σπηλαίου σε ύψος 38,5 μ.

Η μοναδική αίθουσα του σπηλαίου, διαστάσεων 60X60 μ. περίπου, χωρίζεται σε μικρότερες εξαιτίας των λιθωματικών παραπετασμάτων που έχουν αναπτυχθεί κατά μήκος των διακλάσεων του μητρικού πετρώματος. Το δάπεδο της αίθουσας, ανάμεσα αρχικά λόγω των μεγάλων κατακρημνίσεων που συντελέστηκαν στο παρελθόν, έχει σήμερα καλυφθεί σχεδόν πλήρως από σταλαγμικό υλικό και μεγάλους σταλαγμίτες. Η οροφή – και αυτή πλούσια σε σταλακτίτες – είναι κεκλιμένη και ακολουθεί κυρίως τις κλίσεις των στρωμάτων του ασβεστόλιθου.

Χάρη στη μαγευτική ατμόσφαιρα που δημιουργεί ο πλούσιος λιθωματικός διάκοσμος με την ποικιλία των σταλακτιτικών σχηματισμών και των χρωματισμών που οφείλονται στην επένεργεια οξειδίων, έχουν δοθεί διάφορα ονόματα στις αίθουσες, τους εξώστες, τις πλατείες, τους διαδρόμους και τους ποικίλους σχηματισμούς του σπηλαίου: Ολυμπιακή Δάδα, Βωμόι, Κοράλλια, Αρμόνιο, Κόκκινος Καταρράκτης κ.ά.

Σήμερα η πρόσβαση στο σπήλαιο γίνεται από τεχνητή σήραγγα, μήκους 17 μ., που κατασκευάστηκε για τη διευκόλυνση των επισκεπτών στο πλαίσιο της ανάδειξης που έγινε από τον ΕΟΤ, η δε τουριστική διαδρομή έχει μήκος 350 μ. Η μέση θερμοκρασία στη διάρκεια του χρόνου είναι 17° C και η υγρασία 90%.

Η πανίδα του σπηλαίου είναι πολύ φτωχή. Δεν χρησιμοποιείται ως ενδιαίτημα νυκτερίδων, καθώς το σπήλαιο είναι επισκέψιμο καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου και η παρουσία των ανθρώπων, όπως και ο συνεχής φωτισμός του λειτουργούν αποτρεπτικά για τη χρήση του από αυτές. Έχουν παρατηρηθεί μόνον ελάχιστα δολιχοπόδα, καθώς και κάποια μυριοπόδα.

the process of chemical deposition of calcium carbonate dissolved in water, when the latter contains carbon dioxide (CO₂) –, although its final form was affected by tectonic activity.

According to the existing evidence, the cave had initially no entrance. A great vertical diaclysis – a crack in the bedrock which is caused by tectonic movement – helped create the natural entrance on the cave's roof 38.5 m high.

Koutouki consists of a single chamber measuring about 60X60 m, which has been fragmented into smaller ones by stalactite/stalagmite walls developed along the diaclyses of the bedrock. The cave floor is uneven due to past rock collapses which were subsequently covered with calcite deposits, stalagmites and columns. The cave roof is very rich in speleothems, mainly stalactites, and it is inclined, following the direction of the limestone beds.

The rich rock decoration of stalactites and stalagmites and the unusual coloring of various speleothems – due to the action of certain oxides, creates a magic scenery and has inspired the romantic naming of some of the rock formations: Olympic Torch, Altars, Corals, Harmonium, Red Waterfall, etc.

Today a 17 m long artificial tunnel made for the visitors' convenience leads into the cave, and the tourist route is about 350 m. The annual mean temperature is 17° C and humidity is 90%.

Fauna in the cave is very poor. There is no indication of bats, since the cave is being visited year round, and the presence of visitors along with the continuous use of light, create an unfriendly environment. Only an extremely small number of dolichopoda and myriopoda have been noted in the cave.

ΣΠΗΛΑΙΟ ΚΟΥΤΟΥΚΙ ΠΑΙΑΝΙΑΣ

ΚΟΥΤΟΥΚΙ CAVE
IN PAIANIA

ΑΤΤΙΚΗ / ATTICA

i Εφορεία Παλαιoανθρωπολογίας - Σπηλαιολογίας
Ephorate of Paleanthropology - Speleology
epsne@culture.gr / T: 210 9232358
Σπήλαιο Κουτούκι Παιανίας / Koutouki Cave in Paiania
T:210-6642108

ΚΕΙΜΕΝΑ: Λ. ΚΟΡΜΑΖΟΠΟΥΛΟΥ, ΑΛ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ,
Β. ΠΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΤΑΠ, ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΩΝ

TEXT: L. KORMAZOPOULOU, AL. OIKONOMOU, V.
GIANNOROULOS
TRANSLATION: L. KORMAZOPOULOU
GENERAL SUPERVISION: ARF, PUBLICATIONS
DEPARTMENT

ΜΝΗΜΕΙΑ ΚΑΙ ΜΟΥΣΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
MONUMENTS AND MUSEUMS OF GREECE
e-Ticketing system

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
HELLENIC REPUBLIC**
Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού
Ministry of Culture and Sports

Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων
Archaeological Resources Fund

www.tap.gr